

top 9123/12
Naczelne Dowództwo W. P. Poczta polowa Nr.53 ~~Warszawa~~, d. 22. lipca 1920 r.
(Sztab Generalny).

::
ODDZIAŁ II.

Ew/6. Nr. 31058)II.

DO

PILNETAJNE

ADJUTANTURY GENERALNEJ.

w B e l w e d e r z e .
=====

Przesyła się do wiadomości odpis raportu
-Kpt. Myszkowskiego z Rygi o stosunkach Łotwy do
Polski.

1 załącznik.
=====

Za zgodność:

potwierdzone

I. Zast. Szefa Sztabu
K U L I N S K I m.p.
Generał = pporucznik.

O t r z y m u j ą :
=====

Adjutantura Generalna
M. S. Wojsk. Biuro Prezydjalne.
M. S. Zagranicznych.

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA
WARSAWA

L. Dz. 41235 dnia 25/7/20 r.
1 załącz. Wydział.

4123

O D P I S.

ATTACHE WOJSKOWY PRZY PRZEDST.POL.

Ryga dn. 13.lipca 1920 r.

w R y d z e.

Nr.1445.

DO

NACZ.DOW.W.P.

(Sztab Generalny).

Oddział II.

Pocz.Polowa Nr.53.

Stanowisko Łotwy wobec polsko=
bolszewickiej wojny.

W ostatnich kilku depeszach meldowałem już, że na wystą=
pienie Łotyszów przy ich obecnym położeniu wewnętrznym li=
czyć nie można; jest ono nawet zupełnie wykluczone, jeśli w
ogólnej sytuacji nie zajdą kardynalne zmiany.

Przyczyny tego są następujące:

A. Sytuacja wewnętrzna.

1. Stanowisko socjaldemokracji.

Jak już wielokrotnie w raportach swych meldowałem,
partja ta już od grudnia z.r. prowadzi gwałtowną akcję
w kierunku zawarcia pokoju z sowietami. Pod jej presją
przystąpił rząd łotewski w kwietniu do pertraktacji po=
kojowych z bolszewikami.

Przewlekanie się rokowań posłużyło socjalistom jako
powód do bardzo ostrych, a nawet skandalicznych napaś=
ci na rząd, któremu jeszcze w zeszłym miesiącu publicz=
nie zarzucano w Konstytuancie rozmyślne opóźnianie za=
warcia pokoju, wskutek związania się z Polską tajną
konwencją wojskową.

Równolegle z akcją w Konstytuancie partja ta zohy=
dzała nas ostatecznie za pomocą organu swego "Socjal=
demokrats", starając się przedstawić Pałskę, jako
zbiór najskrajniejszych imperjalistów, gnębicielei Bia=
łej Rusi i Litwy.

Przeto obawiał się rząd łotewski szalonej burzy w

Konstytuancie, a bodaj i rozruchów w kraju (strajk kolejarzy i bez tego trwał 3 dni) w razie podjęcia przez Łotwę akcji ofenzywnej na froncie.

2. Nie ulega prawie żadnej wątpliwości, że mniejszości narodowe (żydzi i Niemcy), które okazywały rządowi poparcie, do łotewskiej interwencji odniosłyby się nieprzychylnie. Na wyścigi z „Socjaldemokratach” dwie rosyjsko-żydowskie gazety „Segodnja” i „Wola” = starały się oczerznić Polskę.
3. Stan moralny wojska, którego 60% głosowało na listę socjaldemokracji, pozwalał liczyć na nie dla celów bezpośredniej obrony kraju; jego wartość dla ofenzywy b. problematyczna.
4. Stan liczebny armji w momencie rozpoczęcia ofenzywy bolszewickiej = znacznie zmniejszony, wskutek urlopów na roboty polne (kompanja liczyły po 70 = 80 ludzi).
5. Siły bolszewickie na wschodnim froncie łotewskim nie tylko nie zostały zmniejszone, lecz przeciwnie, przez wycofanie słabej liczebnie 2. i 48. dyw. i sprowadzenie 13. kazańskiej i baszkirskiej dyw. ogólna liczebność oddziałów bolszewickich na tym froncie podniosła się do ca. 17.000 bagnetów.

B. Sytuacja zewnętrzna.

1. Polityka polska w stosunku do Łotwy w zasadzie rozumna, zmiierzająca do zbliżenia Łotwy do Polski w praktyce stosowaną była nie dość konsekwentnie. Z jednej strony pomoc orężna i przyznanie Łatgalji Łotyszom, z drugiej zagrożenie przez delegatów gen. Smigłego zatrzymaniem wojsk w Łatgalji, ale co bez porównania gorsze = prasowa wojna poselstwa polskiego z rządem łotewskim. Agdy to jednak zostało załagodzone i Łotysze (pod dużym zresztą wpływem zwycięstw na Ukrainie) zaproponowali 9 maja konferencję w Rydze z celem zawarcia konwencji wojskowej, politycznej i ekonomicznej z odpowie-

dział aż do ostatka zwlekaliśmy. Poseł Łotewski w Warszawie, Keninsch, tak się o tem do mnie wyraził: "Wobec tak wielkich powodzeń na Ukrainie nie należy wam już, panowie, na Łotwie, której propozycja pozostaje bez odpowiedzi".

Prawdziwy dowód niesforności politycznej i prawdopodobnie nieliczenia się ze wskazaniami M.S.Zagr. dała część prasy polskiej, która w momencie rozwoju wielkiej ofensywy bolszewickiej kwestjonuje Łotwie prawo do Łatgalji i.t.p. Prasa Łotewska umieściła te artykuły bez żadnych komentarzy, jednak wrażenie pozostało i to w chwili najbardziej dla nas niekorzystnej.

2. Bolszewicy natomiast nie szczędzili środków na jak najszerszą propagandę na Łotwie, nie mogąc wywołać ruchu wewnątrz kraju, działali przeciwko nam przy pomocy lewicy socjal-demokracji, a szczególnie przez dwa wymienione już powyżej pisma żydowskie oraz "Socjaldemokrata". Dla rozbicia wojskowego zbliżenia polsko = Łotewskiego poszli na daleko idące ustępstwa graniczne, a wreszcie pertraktacjami z Litwą, której przyznali wszystkie sporne na niekorzyść Polski tereny działali demoralizująco na opinię Łotewską.
3. Pewną rolę, dla Łotewskiej interwencji ujemną, odegrał zatarg o Wałk, który przyspieszył kryzys rządowy i podciągnął opinię publiczną.
4. Łotwa znajduje się w zupełnej zależności ekonomicznej od Anglii, która nie szczędziła środków i na polityczne opanowanie kraju, pomogła jej przytem b. wydatnie w ugruntowaniu niepodległości i w ~~xxxxxxx~~ zaopatrzeniu armji. (Najwybitniejsi członkowie poprzedniego i obecnego rządu Łotewskiego znaleźli w zeszłym roku oparcie u Anglików i schronisko na ich okrętach wojennych).

A w interesie polityki angielskiej nie zdaje się leżeć dalsza wojna Łotwy z bolszewikami i zbyt bliskie

zbliżenie się tej ostatniej z Polską, co oczywiście wywie-
ra pewien wpływ na politykę łotewską.

5. Rząd niemiecki dążył ostatnio b. intensywnie do złagodze-
nia dawnych nieprzyjaznych stosunków z Łotwą. Powstał tu
1 maja niemiecki dziennik, który miał posłużyć do zbliże-
nia Litwy, Łotwy, a nawet Estonji do Niemiec, a przeciw-
działać wpływom polskim. Przed tygodniem przybył tu z
Niemiec statek z b. cennym podarunkiem lekarstw i srod-
ków leczniczych dla Łotwy.

Przy współdziałaniu miejscowego elementu niemieckiego
uwidocznić się tu ostatnio dała t.zw. niemiecka orjen-
tacja.

Minister Spr.Zagr. w przemówieniu swem w Konstytuancie
podkreślił, że rząd nigdy niemiecką orientacją powodo-
wać się nie będzie, jednak ten sam minister dzień przed-
tem wskazywał mi, na jej istnienie i na to, że ma ona
być dla części społeczeństwa ucieczką przed bolszewiz-
mem.

Przy tem położeniu wewnętrznem przychylnie nam nao-
gół stanowisko N.Dow.W.Łot. do okazania nam pomocy, nie
zostało aprobowane przez gabinet (rozporządzający i
tak już bardzo słabą większością) i to było dla nas b.
korzystnem, że Łotwa dotąd pokoju nie zawarła.

Jednak pod wpływem gwałtownych zmian na froncie pol-
skim, pod wpływem zawarcia pokoju bolszewików z Litwą,
w obawie przed wciągnięciem się w wir niepewnej walki
i (prawdopodobnie w nadziei na poparcie Anglii, a w
ostateczności i Niemiec w razie zagrożenia suwerennoś-
ci państwa przez bolszewików po zawarciu pokoju) Łot-
wa w niedługim czasie zawrze pokój z bolszewikami.

Konferencja bałtycka odbywać się będzie w niezwyk-
le trudnych dla nas warunkach.

Myszkowski

Kpt.p.d. Szt.Gen...

Za zgodność odpisu: *Myszkowski*